

Més enllà de l'espai

L'any 1609, Galileo Galilei observava, per primera vegada des d'un telescopi, la Lluna. Per primera vegada? No exactament. De fet, quatre mesos abans, el 26 de juliol d'aquell mateix any, Thomas Harriot, astrònom i matemàtic anglès, ja ho havia fet. No havien vist el mateix, però. I, al remat, van ser les observacions de Galileu, aplegades al seu famós *Side-reus Nuncijs* (*Missatger de les estrelles*), les que van capgirar el món i van obrir les portes a la ciència moderna. Quina era la diferència entre tots dos observadors? La perspectiva.

Tal com destaca Fernando J. Ballesteros, de l'Observatori Astronòmic de la Universitat de València, d'una banda hi havia el fet que l'anglès continuava lligat a la tradició aristotèlica, mentre que Galileu treballava amb els pressupòsits copernicans. Però és que, a més, l'abismal diferència entre els dibuixos que l'un i l'altre van fer del satèl·lit ens mostra que, si Harriot traçava toscament algunes taques que no podia interpretar, Galileu, que havia estudiat perspectiva, comprenia que el joc de llums i ombres li presentava a l'ull del telescopi una superfície rugosa, de clots i muntanyes que, si bé contradeia el mite d'una Lluna perfectament llisa, pura i polida, s'acostava prou més a la realitat. I el va saber dibuixar. "Harriot ho va veure primer –ha escrit Ballesteros–, però tristament va ser incapaç d'entendre-ho."

La mirada artística, com ens mostra aquesta història de Harriot i Galileu, és també necessària per a la ciència. I a l'inrevés, probablement. D'aquesta intersecció, precisament, d'aquest mutu impregnar-se és del que tracta "Expanding the Space", el congrés que se celebrarà al flamant Octubre Centre de Cultura Contemporània (que s'obre al rehabilitat edifici El Siglo Valenciano, al bell cor de la ciutat de València), tot just comenci el mes que li dona nom.

Territori desconegut. Aquesta serà la primera activitat que acollirà l'Octubre. Com que l'edifici té previst d'acollir diverses entitats i associacions –des de l'Institut Internacional d'Estudis Borgia fins a Acció Cultural del País Valencià, posem per cas–, ja es compta que cadascuna generarà les seves activitats. No obstant això, el mateix

La possibilitat de mirar-nos el Planeta des de fora i l'impacte cultural de posar-nos davant del mirall serà un dels eixos del congrés.

Coincidint amb el LVII Congrés Internacional d'Astronàutica, València presenta 'Expanding the Space', un fòrum per a la intersecció entre ciència i art que romandrà obert entre el 3 i el 6 d'octubre. Serà al nou Octubre Centre de Cultura Contemporània.

Octubre té prevista una programació pròpia i continuada, amb la intenció, com explica Emili Payà, un dels responsables del centre, de "mostrar no-

vetats i noves tendències en totes les disciplines –siga en música o teatre o literatura i etcètera–, mostrar també el que es fa en aquesta ciutat i el país i

Els eixos temàtics

- **La humanitat davant el mirall:** el nostre propi planeta en perspectiva gràcies a les missions espacials. L'impacte cultural.
- **El canvi climàtic:** els seus efectes vistos des de fora
- **Microgravetat:** l'experiència sensorial dels vols parabòlics
- **Colonialisme vs. exploració:** les missions espacials són el nou colonialisme?
- **El control de la biologia terrestre en la preparació de les missions espacials.**

L'espai és el primer dels "territoris desconeguts" que explora l'Octubre Centre de Cultura Contemporània: www.expandingthespace.net

posar en contacte creadors –de pensament i d'art en el sentit més ampli dels termes– de Barcelona, de València, de Londres o de Moscou". Perquè aquesta programació tingui un sentit unitari, es va decidir explorar inicialment, i des d'una perspectiva interdisciplinària "que no oblidara mai la ciència", alguns "Territoris desconeguts", el pri-

mer dels quals serà, precisament, l'espai: vet aquí la gènesi d'aquest congrés, que ha comptat amb la col·laboració de Leonardo/OLATS, l'Observatori Astronòmic de la Universitat de València i la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València, a més de tenir el suport de l'Acadèmia Internacional d'Astronàutica.

El físic Josep Perelló (Universitat de Barcelona), que també forma part del comitè d'organització, ens resumeix l'esperit d'"Expanding the Space": "Barrejar el coneixement científic amb la intervenció artística, exercir una comunicació veritable entre les humanitats i la ciència, i fer-ho d'igual a igual." L'objectiu d'aquest congrés, a grans trets i resumit pel mateix Perelló, és doble: d'una banda, "fer assequible el coneixement", tot presentant-lo de manera entenedora per a un públic ampli però sense haver de rebaixar continguts (de fet, hi haurà ponents de primera línia en l'àmbit de la investigació espacial) i oferir el marc adequat perquè els científics "puguin expressar-hi el que potser no gosen dir als congressos estrictament tècnics" (diguem que, sobre una sòlida base científica, a "Expanding the Space" s'hi podrà ser, si cal, políticament incorrecte), i d'altra banda, "poder mostrar com la ciència espacial queda reflectida en el treball artístic".

L'art. Hi haurà, per tant, les conferències plenàries, ultra les aportacions d'estudiosos de tot el món: del Japó a l'Índia, de Nova Zelanda als EUA, la resposta a la crida feta per aquest innovador congrés ha estat tan heterogènia com ho és el seu plantejament, i interessant. Hi haurà projecció de vídeos (una selecció de les propostes que s'han rebut); la presentació del programa multimèdia interactiu d'Inklude (que permetrà crear estels, determinar-ne la composició i la mida i l'edat, posar-los nom i veure com entren a formar part i interactuen amb un univers que després existirà en línia), i, a la nit, serà l'hora de la música. I més.

El barceloní Andreu Jacob serà l'encarregat d'obrir el foc musical, la nit del dia 3, amb l'estrena de l'obra *El salt de les estrelles*, una composició que transforma en so els espectrograms d'estels i planetes i d'altres cossos siderals. El "furero" (i més, també) Marcel·lí Antúnez portarà a l'Octubre la performance *Transpèrmia* (exactament, i en definició pròpia: "conferència mecatrònica que exposa les microperformances en gravetat zero i les seves conferències utòpiques: la teoria Transpèrmia"), sorgida arran de la seva experiència amb els vols parabòlics,

després de participar al projecte Dèdal, a la Ciutat de les Estrelles de la Federació Russa. Precisament, l'actuació d'Antúnez es desenvoluparà per cloure la jornada que haurà tractat la qüestió de la microgravetat (amb la participació d'una altra artista que també ha experimentat els vols parabòlics, la japonesa Setsuko Ishiguro). Finalment, el músic Rubén Garcia oferirà la darrera de les actuacions d'aquest Congrés: hi estrenarà, el dia 5, *Dark Matter*, una obra creada amb radiacions aplegades en col·laboració amb diversos astrònoms que, ja a la Terra i en les seves mans, esdevenen so i música.

I, per acabar, un començament: perquè aquesta darrera actuació, de fet, serà la primera de les que conformaran *Vibra*, el cicle de música experimental que oferirà l'Octubre durant tot el trimestre. Més que no pas cloure una activitat, per tant, n'obrirà una altra: la història continua.

Núria Cadenes

Conferències plenàries

Alguns dels noms propis que donen forma a "Expanding the Space":

■ **Ramon Lapiedra.** Doctor en física teòrica, ha estat investigador del Centre National de la Recherche Scientifique de l'estat francès i rector de la Universitat de València.

■ **Fernando Ballesteros.** Doctor en física. Astrònom i membre de l'Observatori Astronòmic de la Universitat de València. Ha participat en el disseny i desenvolupament del telescopi espacial de raigs gamma Integral, de l'Agència Espacial Europea, actualment en òrbita.

■ **Bernard Foing.** Pare i director científic de la primera missió europea a la Lluna, SMART-1; membre del departament científic de l'Agència Espacial Europea; director executiu de l'International Lunar Exploration Working Group.

■ **Annick Bureau.** Crítica de *new media art* i teòrica. Directiva de l'Association Leonardo/OLATS.

■ **Karl Doetsch.** Ha estat president del subcomitè científic i tècnic del Comitè de les Nacions Unides per als Usos Pacífics de l'Espai Exterior (UNCO-PUOS), president de la Fundació Astronàutica Internacional i del Canadian Aeronautics and Space Institute.

■ **Seth Shostak.** President del Grup Permanent d'Estudi del SETI (Search For ExtraTerrestrial Intelligence) a l'International Academy of Astronautics; editor científic de *The Explorer*.

■ **Roger Malina.** Astrònom i científic espacial. President de l'Association Leonardo/ISAST, que proporciona un canal de comunicació per a artistes que utilitzen la ciència i el desenvolupament de les tècniques a les seves obres.

concert
Lluís LLach
divendres 29 de setembre 2006 - 22h
plaça del mestre palau (mercat vell) **MONTCADA DE L'HORTA**

preus entrades
19€ (17€ socis d ACPV)

punts de venda
ACPV (Avinguda del Baro ile Carcer, 37, nta 9 València)
De dilluns a divendres: 9h a 14h i 16:30h a 19:30h
Tel. 96 351 17 27

Libreria 3i4 (Carrer de Perez Bayer, 11 València)
De dilluns a divendres: 9h a 13:30h i 16 30h a 20h
Tel. 96 352 91 10

Centre Juvenil de Montcada (Carrer Major)
De dilluns a divendres: 17h a 20h
Tel. 627 337 001

organitza
ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ

col·labora
Ajuntament de Montcada

www.acpv.cat